

Березянюк Тамара Володимирівна,
к.е.н., доц.,
головний консультант відділу комплексних
проблем ринкового державотворення Інституту
законодавства Верховної Ради України
(044) 235 96 12; e-mail: t_berezianko@mail.ru

Адаптація стандартів корпоративного управління до потреб розвитку суспільства

(опубліковано: Наукові праці НУХТ, 2008)

Аналіз досвіду розвитку ринковості в пострадянському суспільстві дозволив отримати висновок щодо передчасності сподівань на використання потенціалу саморозвитку корпоративних структур [1]. Сучасні тенденції ринкових трансформацій в західному середовищі свідчать про посилення допомоги з боку держави у вигляді неформалізованих преференцій, опосередкованій економічній допомозі, використання спеціальних заходів, в тому числі і з боку спецслужб, що надається корпоративному сектору різного рівня консолідації. З моменту офіційного визнання світової фінансової кризи, спектр та обсяг державної підтримки та коригуючого впливу кратно посилюються. Проте, порівнюючи специфіку розгортання кризи у ринкових країнах треба відзначити, що рівень розвитку корпоративного середовища вимагає використання іноді дуже відмінних засобів впливу. Так, за визначенням експертів [2] основним напрямком уваги європейського та панамериканського суспільства залишається потреба коригування поведінки та контрактних прав топ-менеджменту компаній, створення ефективної системи запобігання маніпуляціям та махінаціям, створення системи неупередженого контролю у вигляді Незалежної ради директорів, пом'якшення системи контракту (створення прецедентів та лагів у системі бонусів, прав на винагороду особливо у часи кризи).

Розвинене ринкове середовище унормовувало корпоративний простір на протязі багатьох років: тільки на боротьбу із рейдерством витрачено більше 25 років. Спочатку в межах ЄС була створена група експертів (2001 р.), потім у межах Великої сімки (2002 р.), і, нарешті, проблеми реформи корпоративного управління стали предметом обговорення ОЕСР (2003 р.). Головним предметом уваги є забезпечення підконтрольності та довгострокових преференцій у процедурах інвестування, обробки світових фінансових потоків, закріплення політичної лояльності пов'язаних країн, забезпечення можливостей укріплення національної грошової одиниці за рахунок новітніх інструментів. У всіх європейських ринкових суспільствах держава відігравала провідну роль у процесі формування корпоративного стандарту. У соціальному та індивідуалізованому контексті на державному рівні була

впроваджена та реалізована концепція колективного захисту робочої сили “право на працю”, “право на відновлення працездатності”, “право на адекватне забезпечення працюючих та втративших працездатність”.

Слід відзначити, що засоби використані досить специфічні: побудова відкритої економіки, зняття економічної та юридичної заборони на операції з фінансовими та матеріальними активами (законодавче оформлення встановленої господарчої практики); побудова загальнодержавних та корпоративних регуляторів запобігання маніпуляціям та махінаціям. В рамках засідань Європарламенту з 2000 р. поставлене питання створення національних регуляторів корпоративного управління .

Мова йдеться не тільки про створення ефективного контролю за менеджментом вищої ланки або надання суспільству можливості формалізованої участі у майнових відносинах. Сучасна тенденція обумовлює необхідність створення національної концепції коригування корпоративного управління у бік його соціалізації. У принциповому плані це означає створення ще однієї транскрипції у корпоративному середовищі – корпоративного користувача. В юридичному контексті статус користувача означає можливість використання метода санації з боку держави, втрати права розпорядження власністю, а в найгіршому варіанті – повернення об'єкту приватизації у розпорядження держави.

Проблема української менеджерської еліти полягає у невмінні швидко реагувати на зміни – звідси обмежене бачення світу. Про це свідчить і рівень міжнародного досвіду менеджерів компаній [3], який становить для України 4,73; порівняно з аналогічним показником в Естонії – 5,28; Німеччині – 6,37. За оцінками експертів бізнес середовище для іноземних менеджерів в Україні є менш сприятливим (4,31) ніж у Китаї – 5,26; Росії – 5,3 або Іспанії – 5,35 .

Вихід із економічної, фінансової та політичної кризи потребує тотального перегляду чинників оцінки, регулювання та напрямків просування реформ. Проте, головним дієвим чинником суспільно-економічного розвитку мають стати відроджені засоби державного управління у вигляді *державного регулювання*. Останнє доцільно реалізовувати на основі стандартів та нормативів. Питання ефективного державного менеджменту стає особливо актуальним - включення держави у перебіг корпоративних конфліктів дозволяє відновити втрачені управлінські та регуляторні функції та почати поворот до від хаотичного розвитку трансформаційного суспільства в бік конструювання “ринкового суспільства, орієнтованого на соціальний результат”. Конкретним шляхом переорієнтації діяльності адміністративних органів лобістсько-преференційного напрямку (із метою наповнення бюджетів усіх рівнів) на соціально орієнтовані критерії розвитку є перехід на систему контрактів із бізнесом, відродження автономності системи виявлення злочинів, створення потужної системи

внутрішнього та державного контролю, звільнення законодавчого процесу від політичного та кланового замовлення.

. Корпоративне законодавство, система національної ринковості потребують унормування у напрямку стримування економічної корупції та тінізації економіки за допомогою розробки та впровадження на державному рівні Корпоративного кодексу з чіткою регламентацією прав, обов'язків, відповідальності (економічної та кримінальної), визначенням меж рентабельності, маржі, обов'язковості аудиту у бізнес секторі.

Література.

1. Радыгин А.Д. Эволюция форм интеграции и управленческих моделей: опыт крупных российских корпораций и групп/ Российский журнал менеджмента. – 2004, №4 – С. 35-58

2.Реферативний огляд європейського права – Інститут законодавства Верховної Ради України, 2008, вип.10. – С.18-32

3. IMD World Competitiveness Yearbook 2008